

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.6.3.2024

Pan

insp. Wojciech Macutkiewicz

Komendant Powiatowy Policji w Bielsku Podlaskim

Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim

ul. M. Kopernika 7, 17-100 Bielsk Podlaski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/080 – Przeciwdziałanie przemocy domowej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim, ul. M. Kopernika 7, 17-100 Bielsk Podlaski ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	insp. Wojciech Macutkiewicz, Komendant Powiatowy Policji w Bielsku Podlaskim ² od 11 października 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym współpraca z innymi podmiotami. 2. Realizacja procedury „Niebieskie karty”, w tym postępowanie wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021–2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych także przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 <i>ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli</i> ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Martyna Hościłowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/43/2024 z 11 marca 2024 r. 2. Iga Renczyńska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/41/2024 z 11 marca 2024 r. (akta kontroli str. 1-7)

¹ Dalej: „KPP”, „Komenda”.

² Dalej: „Komendant”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2021–2023 funkcjonariusze Komendy na ogół prawidłowo wykonywali zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskie Karty”⁵, o której mowa w art. 9d ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej⁶, jednak nie zawsze rzetelnie dokumentowali podejmowane działania.

Komenda we właściwy sposób zorganizowała wykonywanie zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, tj. posiadała niezbędne uregulowania wewnętrzne oraz umożliwiała funkcjonariuszom Policji podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz realizacji procedury Niebieskich Kart⁷. KPP współpracowała z innymi podmiotami na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej m.in. organizowała spotkania profilaktyczne w szkołach.

Analiza dokumentacji 40 Niebieskich Kart wykazała, że funkcjonariusze Komendy prawidłowo postępowali wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc. Policjanci właściwie realizowali zadania wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury NK oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”⁸ oraz Wytycznych Nr 5 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie postępowania policjantów podczas realizacji procedury NK oraz wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia⁹. Nie zawsze jednak rzetelnie dokumentowano przeprowadzone czynności, tj. w 21 (z 40) sprawach nie udokumentowano lub niewłaściwie udokumentowano fakt przekazania osobie dotkniętej przemocą formularza NK–B, który zawiera szczegółowe informacje dotyczące zdarzenia, w tym relacje świadków, zeznania ofiar i sprawców, a także obserwacje funkcjonariusza.

Z analizy dokumentacji 45 interwencji domowych wynikało, że w 44 przypadkach policjanci biorący udział w interwencji domowej prawidłowo oceniali sytuację w zakresie występowania przemocy fizycznej oraz psychicznej i podjęli odpowiednie działania. W jednym przypadku, mimo opisu interwencji mogącego wskazywać na podejrzenie wystąpienia przemocy domowej, nie założono NK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „Procedura NK”.

⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 424. Ustawa zwana dalej: *upp*.

⁷ Dalej również: „NK”.

⁸ Dz.U. Nr 209, poz. 1245, od 28 września 2023 r. obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870). Rozporządzenie zwane dalej: rozporządzeniem w sprawie procedury NK.

⁹ Dz. U. KGP z 16 grudnia 2020 r. nr 10, poz. 63. Dalej: „Wytyczne nr 5”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności¹⁰

OBSZAR	1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym współpraca z innymi podmiotami.
Opis stanu faktycznego	1.1. Zasady organizacji pracy Komendy w zakresie zadań dotyczących przemocy domowej i współpracy z innymi podmiotami zostały uregulowane w Regulaminie organizacyjnym KPP¹¹. Zgodnie z Regulaminem z 2008 roku do zakresu zadań: 1) Wydziału Prewencji należało: – rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości i demoralizacji nieletnich oraz przestępstw przeciwko rodzinie, podejmowanie działań na rzecz małoletnich, wdrażanie i propagowanie programów prewencji kryminalnej; – organizowanie przedsięwzięć i współdziałanie z instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami pozapolicyjnymi na rzecz zapobiegania zjawiskom patologicznym; 2) Wydziału Kryminalnego: – rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości i demoralizacji nieletnich oraz przestępstw przeciwko rodzinie; 3) Jednoosobowego Stanowiska do spraw Prasowo-Informacyjnych: – współpraca z samorządami i organizacjami pozarządowymi w zakresie promowania bezpieczeństwa i porządku publicznego, – współdziałanie z organami administracji publicznej, szkołami, organizacjami społecznymi oraz mediami z zakresie edukacji, profilaktyki wychowawczej i prewencji kryminalnej. W Regulaminie z 2023 roku powyższe regulacje zostały dodatkowo uzupełnione o następujące zadania Wydziału Prewencji: – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w tym poprzez: [1] realizację procedury NK, [2] zatrzymywanie sprawców przemocy, [3] wydawanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia¹², [4] wprowadzanie danych do systemów informatycznych; – rejestracja i monitorowanie wydanych środków zapobiegawczych m.in. dozoru Policji, nakazu okresowego opuszczenia lokalu mieszkalnego, zakazu zbliżania się, zakazu kontaktowania się; – współdziałanie z organami państwowymi, samorządowymi, organizacjami społecznymi i środkami masowego przekazu w zakresie zapobiegania przestępstwom, wykroczeniom oraz zjawiskom patologii społecznej, w tym również na rzecz zapobiegania demoralizacji i przestępczości nieletnich, jak też inicjowanie i realizacja profilaktyki w tym zakresie. (akta kontroli str. 8-10, 14-79)

W okresie objętym kontrolą wytyczne określające sposób postępowania funkcjonariuszy Policji oraz procedury związane z podejmowaniem działań wobec zjawiska przemocy domowej, w tym postępowanie podczas interwencji domowych, zasady realizacji procedury NK oraz wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania lub zakazu zbliżania się zostały zawarte w Wytycznych nr 5.

Podczas realizacji procedury NK sporządzane są dwie karty: NK-A i NK-B. Na formularzu NK-A odnotowuje się wszelkie istotne informacje dotyczące sytuacji, w której podejrzewana jest przemoc domowa. Zawiera on dane osobowe ofiary oraz sprawcy, opis zdarzenia,

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Regulamin Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim z 1 października 2008 r. ze zm., zwany dalej: „Regulaminem z 2008 roku”, zastąpiony Regulaminem Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim z 6 kwietnia 2023 r., zwanym dalej: „Regulaminem z 2023 roku”.

¹² Dalej: „zakaz/nakaz”.

informacje o świadkach, a także wstępną ocenę sytuacji przez interweniujących funkcjonariuszy. Formularz ten służy jako podstawa do dalszych działań w ramach procedury NK. Formularzy – NK-B to dokument zawierający informacje dla osób doznających przemocy domowej, w tym: czym jest procedura NK, przemoc domowa i jakie są jej formy oraz dane dotyczące instytucji i możliwości uzyskania pomocy. (akta kontroli str. 80-89)

Obowiązywała też wewnętrzna instrukcja – Decyzja Komendanta KPP¹³ uszczegóławiająca sposób wykonywania wybranych czynności w ramach realizacji procedury NK w KPP oraz określająca obowiązki koordynatora procedury NK, który sprawował nadzór nad wykonywaniem przez funkcjonariuszy zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Jednym z zadań należących do koordynatora było prowadzenie bieżącej współpracy z miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, kontrola wymiany informacji z podmiotami pozapolicyjnymi w ramach realizacji zadań związanych z NK, w tym także dotyczących nakazów/zakazów.

W celu zapewnienia właściwego rozpoznania oraz odpowiedniej skuteczności i ujednolicenia dokumentacji prowadzonej przez policjantów w ramach procedury NK, ww. decyzją wprowadzono następujące wzory dokumentów do użytku służbowego: [1] notatkę urzędową z pierwszej wizyty w rodzinie, [2] notatkę urzędową z rozmowy z osobą pokrzywdzoną, [3] notatkę urzędową ze sprawcą przemocy, [4] kartę kontrolną dla osób, które zapoznały się ze zgromadzoną dokumentacją, [5] algorytm – zakres informacji, które jednostka policji powinna zgromadzić w związku z zaistnieniem wyjątkowego zdarzenia mającego lub mogącego mieć charakter przemocy w rodzinie, [6] notatkę urzędową z czynności wykonanych przez policję oraz udziału w grupie roboczej i [7] kartę nadzoru.

(akta kontroli str. 90-144)

W okresie objętym kontrolą policjanci KPP byli również zobowiązani do stosowania:

- Wskazówek i zasad programu „MOC-tak, PRZEMOC-nie!” z 2017 roku oraz algorytmu postępowania w ramach realizacji Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie” z 2022 roku, opracowanych przez Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku, określających zasady postępowania podczas interwencji wobec zgłoszeń o podejrzeniu wystąpienia przemocy w rodzinie policyjnej jak też przełożonych policjantów stosujących przemoc w rodzinie.
- Aneksu nr 3 z 12 sierpnia 2021 r. do „Porozumienia z 21 czerwca 2017 r. o współdziałaniu Żandarmerii Wojskowej i Policji” – określającego zasady współdziałania Policji i Żandarmerii Wojskowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w przypadku stosowania przemocy domowej przez żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową i załącznika nr 4 do porozumienia pn. „Procedura podejmowania działań Policji i Żandarmerii Wojskowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

(akta kontroli str. 145-164)

Komenda podejmowała działania w zakresie realizacji zadań profilaktycznych na rzecz zapobiegania zjawisku przemocy, organizowała m.in.:

- spotkania profilaktyczne z pensjonariuszami Domu Pomocy Społecznej Arka w Koźnynie w ramach programu „Pomoc, a nie przemoc” oraz na temat procedury NK, na których przekazywano materiały profilaktyczne;
- spotkania profilaktyczne z osobami narodowości ukraińskiej, przebywającym w Parafii Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim w ramach programu „Pomoc, a nie przemoc” oraz na temat wdrażania procedury NK, na których przekazywano materiały profilaktyczne;

¹³ Decyzja nr 8/2020 (TP.023.8.2020) Komendanta z 6 marca 2020 r. w sprawie określenia sposobu wykonywania wybranych czynności w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” w KPP w Bielsku Podlaskim, zastąpiona decyzją nr 9/2021 (TP.023.9.2021) Komendanta z 22 marca 2021 r. w sprawie określenia sposobu wykonywania wybranych czynności w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” przez policjantów oraz wyznaczenia powiatowego koordynatora procedury „Niebieskie Karty” w KPP w Bielsku Podlaskim, zastąpiona decyzją nr 5/2022 (TP.023.5.2022) Komendanta z 7 lutego 2022 r. w tej samej sprawie.

- spotkania profilaktyczne dla uczniów z gminy Orla w ramach programu „Przeciwdziałanie zjawisku przemocy” oraz na temat procedury NK, na których przekazywano materiały profilaktyczne;
- spotkania profilaktyczne dla uczniów ze szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu bielskiego w ramach programu „Ogólnopolskiego Dnia Przedsiębiorczości”, podczas którego omówiono zagadnienia dotyczące przemocy, wdrażanie procedury NK oraz sankcje karne w związku z popełnieniem przestępstwa. (akta kontroli str. 250-251, 256)

W sierpniu i wrześniu 2023 roku zostało podpisanych osiem porozumień pomiędzy Burmistrzami Miast Bielsk Podlaski i Brańsk oraz Wójtami Gmin: Bielsk Podlaski, Wyszki, Brańsk, Boćki, Orla, Rudka a Komendantem KPP. Porozumienia dotyczyły współpracy Komendy w zakresie tworzenia i skutecznej realizacji ustawowych zadań wszystkich Zespołów Interdyscyplinarnych¹⁴ z terenu powiatu, na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w tych gminach. W dokumentach określono również sposoby i formy wymiany informacji (pisemnie, telefonicznie, mailowo), uczestnictwa w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych. Wcześniej obowiązywało tylko jedno porozumienie o współpracy w ZI zawarte przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski z Komendantem z 22 czerwca 2011 r.

(akta kontroli str. 165-186)

NIK zwraca uwagę, że kontrola prowadzona w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim¹⁵ wykazała, że w latach 2021–2023 (do 21 czerwca¹⁶) na ośmiu (z 10) listach obecności z posiedzeń ZI, nie było potwierdzenia uczestnictwa funkcjonariusza Policji. Po 22 czerwca 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia ZI, w których wyznaczony funkcjonariusz Policji brał udział.

Komendant wyjaśnił, że osoby wyznaczone przez powiatowego koordynatora procedury NK oraz dzielnicowi, biorą udział w posiedzeniu ZI po wcześniejszym zaproszeniu, bądź poinformowaniu o terminie posiedzenia. Każdorazowo w skład ZI wchodzi przedstawiciel Policji, który dokonuje oceny sytuacji rodzinnej w tym stopnia zagrożenia przemocą, identyfikując jednocześnie potrzeby ofiar przemocy. Udział funkcjonariuszy Policji w pracach grupy diagnostyczno-pomocowej (roboczej) odbywa się na identycznych zasadach – zaproszenie bądź informacja o terminie posiedzenia. W trakcie prac grupy dzielnicowy, który ma bezpośredni kontakt z rodziną dotkniętą przemocą, udziela informacji na temat przeprowadzonych interwencji i podjętych w związku z tym działań prewencyjnych. W przypadku nieobecności dzielnicowego rewiru, w którym mieszka rodzina objęta procedurą NK, każdorazowo wyznaczany jest inny dzielnicowy, który przygotowuje/gromadzi wskazane powyżej informacje. Zdarzały się incydentalne sytuacje, że nie było możliwości skierowania do prac grupy funkcjonariusza Policji. W takim przypadku dzielnicowy, przed wyznaczonym terminem posiedzenia, przekazywał przedmiotowe informacje telefonicznie dla pracownika MOPS/GOPS (członka grupy diagnostyczno-pomocowej). Sytuacje takie zdarzały się bardzo rzadko, wymuszone były najczęściej pilną organizacją zabezpieczenia policyjnego, np. zgromadzenia publicznego zgłoszonego w trybie uproszczonym.

(akta kontroli str. 250-252)

Odnosząc się do barier występujących w związku ze zwalczaniem i zapobieganiem przemocy domowej Komendant wyjaśnił, że Policjanci realizujący zadania w zakresie przemocy domowej stosują obowiązujące przepisy i nie zgłaszają co do nich wątpliwości interpretacyjnych jak też brak jest sygnałów o konieczności uzupełnienia prawa. W szczególności zostały wdrożone zapisy art. 15a, 15aa i 15aaa ustawy z dnia 6 kwietnia o Policji. Wielość obowiązków związanych z realizacją procedury NK jak i wdrażaniem nakazów/zakazów istotnie obciąża policjantów. W znacznej mierze wpływa na to obowiązek monitorowania sytuacji w rodzinach po zamknięciu karty – odbywa się ono przez 9 miesięcy (art. 9h ust. 2 i 3 ustawy). Jest to okres zbyt długi. Praktyka wskazuje także na trudności w zakresie wsparcia pokrzywdzonych, którzy chcą opuścić miejsce zamieszkania – na terenie powiatu nie ma możliwości zapewnienia im miejsc noclegowych. Punkt Interwencji Kryzysowej – Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Bielsku Podlaskim nie posiada w swojej

¹⁴ Dalej: „ZI”.

¹⁵ Dalej: „MOPS”.

¹⁶ Zgodnie z art. 9a ust 7d upp od 22 czerwca 2023 r. udział w posiedzeniach ZI jest obowiązkowy.

dyspozycji miejsc noclegowych. Oferta Punktu obejmuje poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, rodzinne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz w innych sytuacjach kryzysowych. Brak jest możliwości zapewnienia miejsca pobytu dla osób, wobec których wydano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Najbliższe ośrodki zapewniające nocleg mieszczą się w Białymstoku. (akta kontroli str. 187-191)

Koordynator Procedury NK, wskazał zaś poniższe bariery:

- a) Trudność w ocenie sytuacji rodzinnej i stopnia zagrożenia dla ofiary przemocy, dokonywanej przez funkcjonariuszy Policji w trakcie realizacji interwencji związanej ze zgłoszeniem przemocy domowej. Ofiary przemocy często nie chcą (boją się) współpracować bądź mówić otwarcie o zaistniałej sytuacji w domu. Utrudnia to funkcjonariuszom dokonanie właściwej oceny pod kątem zasadności wdrożenia procedury „Niebieska Karta”. Informacje przekazane w trakcie realizacji interwencji domowej, niejednokrotnie odbiegają od informacji, które osoba doznająca przemocy w rodzinie, przekazuje w późniejszym okresie – o ile się na to zdecyduje – np. w trakcie składania zawiadomienia o przestępstwie. Z uwagi na fakt, że przemoc domowa przybiera różne formy, funkcjonariusze muszą potrafić rozpoznać, bardzo subtelne sygnały świadczące o zaistnieniu przemocy jak również zrozumieć kontekst przekazywanych informacji, zachowania się osób czy zaobserwowanych innych okoliczności.
- b) Brak odpowiedniego wsparcia prawnego i psychologicznego (ofiaram przemocy – przyp. NIK) w trakcie lub bezpośrednio po przeprowadzeniu interwencji domowej. Zdarzają się sytuacje, gdzie zasadnym jest udzielenie rodzinie (osobie doznającej przemocy, dzieciom) pomocy psychologicznej, prawnej czy wsparcia ze strony pracowników ośrodka pomocy społecznej. O ile interwencja przeprowadzana jest w dniu roboczym, w godzinach 07:00 – 15:00 możemy jako Policja liczyć na pomoc innych instytucji w tym zakresie. W godzinach popołudniowych czy w weekendy pozostajemy bez wsparcia. Tu nader palącym problemem jest ilość (jak i jakość) placówek, gdzie ofiary jak i sprawcy przemocy mogą uzyskać natychmiastową pomoc (pomoc całodobową). Brak placówek na terenie powiatu, gdzie sprawca przemocy domowej, po wydaniu nakazu/zakazu, mógłby przebywać do jego zakończenia.
- c) Niemożliwym jest wskazanie optymalnej liczby prowadzonych jednocześnie procedur NK przez jednego dzielnicowego, która nie utrudniałaby należytego sposobu prowadzenia każdej z nich. Takie czynniki jak zwolnienia lekarskie, okres urlopowy czy zwiększona liczba przekazanych do realizacji pomocy prawnych, w sposób skuteczny utrudniają realizację procedury „Niebieskie Karty” na oczekiwanym poziomie. Liczba czynności realizowanych w ramach tej procedury w tym, szczegółowość formularzy (cały czas ewaluujących w nich zapisów), liczba sporządzanej dokumentacji (przy kolejnych zmianach przepisów zmiana szaty graficznej i wymaganych informacji), rosnąca liczba protokołów/formularzy i zmian w nich zachodzących, stwarza możliwości do popełnienia błędów przez funkcjonariuszy Policji. Nie bez znaczenia jest również krótki okres wprowadzania zmian w przepisach dotyczących przemocy domowej, uniemożliwiający ich wdrożenie na właściwym poziomie. Mam świadomość, że gromadzona dokumentacja w ramach procedury NK, służy właściwej diagnozie sytuacji w rodzinie oraz udzieleniu jej adekwatnego do niej wsparcia, jednak przy nadmiernym obciążeniu obowiązkami służbowymi, realizujących ją funkcjonariuszy, trudno jest wymagać od nich utrzymania wysokiego poziomu w odniesieniu do oczekiwanej empatii czy zaangażowania w pomoc rodzinie objętej procedurą. Funkcjonariusze z czasem zaczynają bardziej skupiać się na sprostaniu wymogom formalnym dotyczącym sporządzanej dokumentacji (stwierdzone błędy mogą inicjować wszczęcie czynności wyjaśniających) niż na realnej pomocy rodzinie objętej procedurą NK. Przypuszczam, że każda z instytucji zaangażowana w pomoc rodzinie ze stwierdzoną przemocą domową, również skupia się na właściwej realizacji nałożonych w związku tym obowiązków. Każda z nich ma swoje priorytety i skupiając się tylko na nich, może doprowadzić do opóźnień czy niespójności w działaniach. Trudno jest koordynować skuteczność realizacji procedury „Niebieska Karta”, gdy każdy z podmiotów

jest mocno skoncentrowany tylko i wyłącznie na swoim zakresie obowiązków i sprostaniu formalnym wymogom.

- d) *Obowiązujące uregulowania prawne, /.../ zapewniają w ujęciu ogólnym, wystarczające warunki do prowadzenia skutecznej działalności związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Wróciłbym jedynie do zagadnienia związanego z obowiązkiem zapewnienia przez władze powiatu, gminy, miasta, miejsca, gdzie sprawca przemocy mógłby przebywać do zakończenia trwania wydanego zakazu/nakazu. To zagadnienie stanowi spory problem dla realizujących obowiązki służbowe funkcjonariuszy Policji, zwłaszcza w okresie zimowym.* (akta kontroli str. 253-255)

1.2. W okresie objętym kontrolą Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku, w ramach nadzoru przeprowadziła w 2021 roku w trybie zwykłym kontrolę w KPP w zakresie oceny prawidłowości czynności podejmowanych przez Policję w związku z uzyskaną informacją o podejrzeniu wystąpienia przemocy w rodzinie na próbie 21 interwencji domowych, oceniając jej działalność pozytywnie z nieprawidłowościami, które polegały na: [1] nieprzekazywaniu przez funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku kierowania policjantom skierowanym na interwencję informacji o zarejestrowanych pod wskazanym adresem jednostkach broni, wydanych wobec osób tam zamieszkujących nakazach i zakazach oraz czy adres interwencji został objęty kwarantanną; [2] nieuzasadnionymi okolicznościami przekroczenia określonego oczekiwania czasu reakcji na zgłoszenie w obszarze interwencji zakwalifikowanych do kategorii „Pilne”; [3] niewłaściwym dysponowaniem posiadanymi siłami przez funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowisku kierowania; [4] wprowadzaniu do Systemu Wspomagania Dowodzenia¹⁷ informacji o podjęciu interwencji pomimo, że jej nie podjęto; [5] nieinformowaniu dyżurnego jednostki przez policjantów skierowanych do działań o podjęciu interwencji, sposobie jej zakończenia oraz poczynionych na miejscu interwencji ustaleniach i podjętych czynnościach; [6] nieprzekazaniu lub nieudokumentowaniu przekazania osobie dotkniętej przemocą formularza NK-B; [7] przeprowadzeniu kolejnych wizyt w rodzinach dotkniętych przemocą po upływie 30 dni od poprzedniej wizyty; [8] nieskierowaniu wniosku o ukaranie do sądu wobec osoby nieprzestrzegającej nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia; [9] braku wiedzy dzielnicowego realizującego czynności w ramach prowadzonej teczki zagadnieniowej „Przemocy w rodzinie” o prowadzonym w sprawie znęcania się nad rodziną postępowaniu sprawdzającym; [10] nieprzekazaniu przez dzielnicowego zebranych materiałów do Wydziału Kryminalnego celem przeprowadzenia postępowania w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa; [11] nieprawidłowym obiegu informacji pomiędzy Wydziałem Kryminalnym i Wydziałem Prewencji w zakresie ujawnionych przypadków podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie, prowadzonych postępowań sprawdzających i przygotowawczych, odstąpieniu od realizacji istotnych dla wyjaśnienia sprawy czynności, wskazaniu w dokumentach procesowych niepełnej kwalifikacji prawnej czynu; [12] w zakresie sposobu sprawowania nadzoru: nadaniu niewłaściwego biegu otrzymanej dokumentacji, wskazaniu nieprawidłowego trybu procedowania sprawy, niezainicjowaniu czynności mających na celu wyjaśnienie zdarzenia, wydaniu podległym funkcjonariuszom niewłaściwych poleceń do realizacji, a także nieegzekwowaniu realizacji wydanych poleceń; [13] nierzetelnym sporządzeniu formularza NK-A oraz niewłaściwym udokumentowaniu przekazania osobie dotkniętej przemocą formularza NK-B; [14] wskazaniu w SWD niewłaściwego miernika czasu reakcji na zgłoszenie; [15] umieszczaniu w aktach głównych postępowania przygotowawczego załącznika adresowego; [16] wskazanie niewłaściwego terminu założenia opinii w postępowaniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego; [17] opieszalej realizacji czynności w toku prowadzonego postępowania sprawdzającego oraz [18] sporządzaniu kart nadzoru teczek zagadnieniowych „Przemoc w rodzinie” z nieuzasadnioną zwłoką. Ponadto stwierdzono, że w decyzji Komendanta niewłaściwie wskazano częstotliwość wizyt dzielnicowego w rodzinie dotkniętej przemocą.

Komendant w piśmie z 10 lutego 2022 r.¹⁸ poinformował o podjętych działaniach w celu wyeliminowania stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości, m.in.: z funkcjonariuszami

¹⁷ Dalej: „SWD”.

¹⁸ Znak: TK.0910.3.2021.EO.

została przeprowadzona rozmowa zobowiązująca do podejmowania prawidłowych działań w zakresie realizacji zadań służbowych; wydano Decyzję nr 5/2022 Komendanta (opisaną w pkt 1.1), z którą zostali zapoznani wszyscy funkcjonariusze KPP; wydano polecenie, aby wydziały podczas codziennej odprawy wymieniały się korespondencją; zobowiązano dzielnicowych do każdorazowego sprawdzania rodziny, dla której została wszczęta procedura NK, została objęta postępowaniem karnym; omówiono z kadrą kierowniczą Komendy uchybienia i nieprawidłowości w celu zapobieżenia ich kolejnego wystąpienia; w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego przeprowadzono zajęcia nt. „Realizacji procedury NK”.

(akta kontroli str. 220-247)

1.3. W latach 2021–2023 wszyscy wyznaczeni funkcjonariusze KPP z Wydziału Prewencji i Wydziału Kryminalnego brali udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz stosowania procedury NK. W ramach lokalnego doskonalenia zawodowego, pracownicy KPP przeprowadzili następujące szkolenia: w 2021 roku dwa szkolenia pt.: „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach policyjnych MOC-tak, PRZEMOC-nie!” oraz „Realizacja procedury NK – postępowanie policjanta w przypadku podjęcia informacji o czynie zabronionym popełnionym w rodzinie”, w których wzięło udział 42 funkcjonariuszy; w 2022 roku jedno szkolenie pt. „Realizacja procedury NK” w którym wzięło udział 49 funkcjonariuszy; w 2023 roku dwa szkolenia pt. „Realizacja procedury NK” w którym uczestniczyło 40 funkcjonariuszy oraz „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach policyjnych MOC-tak, PRZEMOC-nie!” w którym uczestniczyło 35 funkcjonariuszy. Pracownicy Komendy brali również udział w szkoleniach zewnętrznych tj.: w 2021 roku w szkoleniu pt. „Praktyczne aspekty funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i grup roboczych: zasady kontaktu z osobą pokrzywdzoną, dzieckiem i sprawcą” zorganizowanym przez Urząd Miasta Bielsk Podlaski (dwie osoby); w 2022 roku jeden pracownik Komendy został skierowany na kurs specjalistyczny z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który został zorganizowany przez Centrum Szkoleniowe Policji w Legionowie, natomiast w 2023 roku pięć osób uczestniczyło w dwóch szkoleniach pt. „Funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych” – szkolenie online oraz „Procedura NK – szkolenie dla Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i grup roboczych w świetle nowego rozporządzenia obowiązującego od 28 września 2023 r.” zorganizowane przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych z siedzibą w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.

(akta kontroli str. 8-12)

1.4. W okresie objętym kontrolą NIK, pracownicy Komendy nie przeprowadzali szkoleń w zakresie stosowania procedury NK dla osób spoza jednostki.

(akta kontroli str. 8-11)

1.5. W latach 2021–2023 do Komendy nie wpływały skargi sygnalizujące możliwość wystąpienia przemocy domowej, natomiast wpłynął jeden formularz NK założony przez placówkę oświaty. Karta została założona przez psychologa szkolnego i pedagoga szkolnego, o zaistniałym zdarzeniu Dyrektor Szkoły powiadomił w rozmowie telefonicznej policjanta dzielnicowego. Komenda wszczęła procedurę NK określoną w Wytycznych nr 5, tj. założyła teczkę zagadnieniową „Przemoc w rodzinie”; poinformowała Zespół ds. Prewencji Kryminalnej, Nietłach i Patologii oraz dzielnicowego przypisanego do danego rewiru, który w terminie siedmiu dni odbył pierwszą wizytę w rodzinie; zostały przeprowadzone rozmowy profilaktyczne z ofiarami przemocy oraz rozmowy profilaktyczne ze sprawcą przemocy w rodzinie; z każdej wizyty monitorującej, która odbywała się raz w miesiącu, była sporządzana notatka urzędowa, w której opisana była bieżąca sytuacja w rodzinie.

Komendant wyjaśnił, że w przypadku wpłynięcia NK wypełnionej przez podmioty inne niż policja, realizowane są zadania przewidziane ustawą bez rozróżniania źródła informacji, m.in. pierwsza wizyta w domu, w którym została wszczęta procedura, udział w grupie diagnostyczno-pomocowej, itp.

(akta kontroli str. 187-191, 248-249)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy w zakresie organizacji warunków do wykonywania zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym współpracy z innymi podmiotami. W uregulowaniach wewnętrznych określono zasady

postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, a funkcjonariuszom zapewniono podnoszenie kwalifikacji zawodowych w tym obszarze.

OBSZAR

2. Realizacja procedury „Niebieskie karty”, w tym postępowanie wobec osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc.

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2021–2023 liczba:

- 1) interwencji domowych wyniosła kolejno: 588, 728, 726;
 - 2) sporządzonych NK przez KPP: 305, 362, 314;
 - 3) pokrzywdzonych – ofiar przemocy domowej: 307, 362, 331;
 - 4) sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu: 216, 276, 221, w tym sprawców pod wpływem alkoholu przewiezionych do izb wytrzeźwień i policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych: dwóch, zero, sześciu;
 - 5) liczba postępowań dotyczących przemocy, w których prowadzona była procedura NK: 170, 183, 157;
 - 6) liczba wszczętych i zakończonych postępowań przygotowawczych (w tym sprawdzających w trybie art. 307 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego¹⁹) wyniosła odpowiednio:
 - 31 w 2021 roku z kwalifikacją prawną zarzucanych oraz stwierdzonych czynów zabronionych z art. 207 § 1²⁰ ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny²¹ (siedem postępowań), art. 190 § 1²² KK (jedno postępowanie), art. 191 § 1²³ KK (zero postępowań) art. 157 § 1 i 2²⁴ KK w związku z art. 157 § 4 KK (dwa postępowania), art. 197 § 1²⁵ KK (zero postępowań), art. 156²⁶ KK (jedno postępowanie);
 - 26 w 2022 roku z kwalifikacją prawną zarzucanych oraz stwierdzonych czynów zabronionych z art. 207 § 1 KK (siedem postępowań), art. 190 § 1 KK (jedno postępowanie), art. 191 § 1 KK (zero postępowań) art. 157 § 1 i 2 KK w związku z art. 157 § 4 KK (trzy postępowania), art. 197 § 1 KK (zero postępowań), art. 156 KK (zero postępowań);
 - 31 w 2023 roku z kwalifikacją prawną zarzucanych oraz stwierdzonych czynów zabronionych z art. 207 § 1 KK (11 postępowań), art. 190 § 1 KK (trzy postępowania), art. 191 § 1 KK (zero postępowań) art. 157 § 1 i 2 KK w związku z art. 157 § 4 KK (dwa postępowania), art. 197 § 1 KK (zero postępowań), art. 156 KK (zero postępowań).
- (akta kontroli str. 187-191)

¹⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 37 ze zm.

²⁰ Art. 207 § 1 Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

²¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 17 ze zm., dalej: KK.

²² Art. 190 § 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub na szkodę osoby dla niej najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w osobie, do której została skierowana lub której dotyczy, uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

²³ Art. 191 § 1. Kto, stosując przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną, zmusza ją lub inną osobę do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

²⁴ § 1 Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 2 Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. W związku z § 4 Ściganie przestępstwa określonego w § 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwał dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego, chyba że pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie ze sprawcą.

²⁵ § 1 Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

²⁶ § 1 Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci: 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwalej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zespłeczenia lub zniekształcenia ciała, 3) wycięcia, infibulacji lub innego trwałego i istotnego okaleczenia żeńskiego narządu płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20. § 2 Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. § 3 Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

2.2. W Komendzie prowadzono następujące rejestry, w których odnotowywane były wszystkie wdrożone procedury NK:

- *Rejestr rodzin objętych procedurą NK założonych przez KPP*, prowadzony w formie papierowej przez Wydział Prewencji KPP, w którym ewidencjonowano wszystkie procedury NK wdrożone przez Komendę. Rejestr zawierał kolejny nr, datę założenia, dane personalne, informacje dotyczące zatrzymania i nakazów.
- *Krajowy System Informacji Policji* (dalej: „KSIP”), w którym ewidencjonowano wszystkie zdarzenia, w tym dotyczące przemocy w rodzinie.
- SWD, który wspierał wykonywanie zadań ustawowych podejmowanych w szczególności na podstawie zgłoszeń przyjmowanych przez dyżurnych jednostek organizacyjnych Policji i innych policjantów.
- *System Elektronicznej Sprawozdawczości Policji* (SESPol) który zawierał dane statystyczne, między innymi takie jak liczba interwencji domowych, liczba notatek o przemocy w rodzinie, liczba sprawców przemocy domowej. W oparciu o ten system sporządzana była miesięczna sprawozdawczość. (akta kontroli str. 8-11)

Liczba założonych NK w okresie objętym kontrolą NIK, kształtowała się następująco:

- na koniec IV kwartału 2020 roku – 91;
 - w poszczególnych kwartałach 2021 roku odpowiednio: 70, 62, 94, 79;
 - w poszczególnych kwartałach 2022 roku odpowiednio: 83, 86, 100, 93;
 - w poszczególnych kwartałach 2023 roku odpowiednio: 98, 92, 79, 45.
- (akta kontroli str. 187-191)

Analiza dokumentacji zgromadzonej w latach 2021–2023 w związku z przyjęciem 45 (z 2042) zgłoszeń²⁷ w zakresie interwencji domowych wykazała, że:

- osoba przyjmująca zgłoszenie o interwencji domowej zebrała niezbędne informacje o zdarzeniu (m.in. czas i miejsce zdarzenia przemocy, rodzaj przemocy i czy zostały użyte niebezpieczne narzędzia, czy jest potrzebna pomoc medyczna, gdzie przebywa ofiara i sprawca, czy sprawca działał pod wpływem alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość, czy na miejscu interwencji są obecne dzieci);
- funkcjonariusze Policji dokumentowali przebieg każdej interwencji w notatkach służbowych oraz „notatkach urzędowych z interwencji domowych”;
- w 21 przypadkach interwencja związana była ze spożywaniem alkoholu;
- w 42 przypadkach stwierdzono brak przemocy fizycznej i psychicznej, a interwencje zakończyły się sporządzeniem notatek i odnotowaniem w systemach policyjnych;
- w ośmiu przypadkach interwencja w związku z naruszeniem art. 66 lub art. 51 *ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń*²⁸ zakończyła się nałożeniem mandatu karnego, a w czterech przypadkach uczestników interwencji pouczone;
- w dwóch przypadkach stwierdzono występowanie przemocy fizycznej i sporządzono NK, w tym w jednym z przypadków zdecydowano również o zatrzymaniu sprawcy przemocy domowej na podstawie art. 15a ust. 1 *ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji*²⁹, fakt założenia NK został ujęty w odpowiednich rejestrach, NK następnego dnia przekazano dzielnicowemu, założona zostałateczka zagadnieniowa „Przemoc w rodzinie”, która zawierała m.in. kopię arkusza NK–A oraz notatki urzędowe z czynności prowadzonych przez Policję;
- w jednym przypadku³⁰ opis interwencji mógł wskazywać na występowanie w rodzinie przemocy domowej i konieczności założenia NK. W notatce urzędowej z interwencji domowej opisano, że: *zgłaszający został uderzony przez swoją matkę w policzek, jest awantura /.../ W miejscu interwencji zastano osobę zgłaszającą interwencję /.../. Mężczyzna pokrótce wyjaśnił nam, iż między nim a jego matką doszło do kłótni, podczas*

²⁷ Badaniem objęto próbę 45 interwencji domowych, po 15 losowo dobranych z każdego roku i proporcjonalnie z każdej gminy.

²⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 2119 t.j.

²⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 145.

³⁰ Sprawa TEd.5103.I.34.2021.PG.

której został przez nią uderzony lekko otwartą dłoń w lewy policzek. Przyznał się do tego, że to on wszczął kłótnię, w trakcie której użył wobec matki słów obelżywych i wulgarnych. Dodał, iż matka dwa dni temu kazała mu wynosić się z domu, wskutek czego ten przebywał w domu swojej dziewczyny. W dniu dzisiejszym przyjechał do domu rozmówić się z matką, ponieważ ta usiłowała kontaktować się w jego sprawie z dziewczyną i jej matką. Kazała wracać swemu synowi do domu. Po wejściu do domu zastaliśmy matkę zgłaszającego (...) oraz jej drugiego syna (...). Kobieta oświadczyła, że syn wszczął w domu kłótnię, podczas której użył wobec niej słów wulgarnych, obraźliwych oraz krzyczał na nią i prowokował. Kobieta nie wytrzymała i uderzyła go lekko otwartą dłoń w lewy policzek. (...) zaprzeczyła, że kazała synowi wyprowadzić się z domu. Tłumaczyła, że syn źle interpretuje jej słowa oraz jej motywację. Kobieta dodała, że syn dwa dni temu wszczął kłótnię w domu, a ona próbowała go uspokoić. Poprosiła o zaprzestanie kłótni i opuszczenie pokoju, w którym doszło do konfliktu. Kobieta zaprzeczyła, że np. kazała mu wyprowadzić się z domu lub spakować swoje rzeczy. Wyjaśniła, że nie miała takich intencji, ale syn źle to zrozumiał. W trakcie interwencji tłumaczyła synowi, że nie chce, żeby on wyprowadził się z domu. (...) nie miał widocznych obrażeń ciała. Miał jedynie lekko zaczerwieniony lewy policzek. Nie chciał i nie potrzebował pomocy medycznej. Ustalono ponadto, że między matką a synem istnieje konflikt. Dzisiejsze zdarzenie jest pierwszym tego typu incydentem w rodzinie między matką, a synem.

Komendant wyjaśnił, że Funkcjonariusze KPP realizujący interwencję domową TED.5103.I34.2021.PG (JED.7168/2021) nie wdrożyli procedury NK, gdyż nie stwierdzili oni w trakcie realizacji interwencji dysproporcji siły. Na podstawie rozmów ze stronami, jak też bezpośredniego wglądu w sytuację rodziny na miejscu przyjęli, że mieli do czynienia z konfliktem pomiędzy matką a synem, który nie miał charakteru przemocy domowej. W podobnym przypadkach notatka z interwencji trafia do dzielnicowego, który podejmuje dalszy monitoring sytuacji rodzinnej, co może rozwiązać sytuację konfliktu a w razie stwierdzenia przemocy – wdraża się procedurę NK. Podobnie było we wskazanym przypadku. Podkreślić należy, iż brak dalszych interwencji pod wspomnianym adresem. Dzielnicowy pouczył obie strony o prawach i obowiązkach, co jak się wydaje przyniosło pozytywny efekt. Dzielnicowy wykonujący czynności po interwencji nie odnotował okoliczności, które byłyby podstawą do wdrożenia procedury NK.

(akta kontroli str.191-198, 213-214, 250-252)

NIK zauważa, że zgodnie z art. 2 pkt 2 *upp* za przemoc domową należy uznać również jednorazowe działanie, a zgodnie z § nr 4 ust. 1 Wytycznych nr 5 w przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia podejrzenia przemocy w rodzinie w rozumieniu ww. przepisu policjant wszczyna procedurę NK. Powyższe oznacza, że w takim przypadku funkcjonariusz obligatoryjnie powinien sporządzić dokument NK.

2.3. Na podstawie analizy dokumentacji zgromadzonej przez funkcjonariuszy i podjętych przez nich działań w związku z 40³¹ założonymi NK ustalono, że w okresie objętym kontrolą funkcjonariusze Policji wykonujący zadania w ramach procedury NK prawidłowo, z niewielkim wyjątkiem, realizowali swoje obowiązki wynikające z rozporządzenia w sprawie procedury NK, Wytycznych nr 5 oraz Decyzji Komendanta. I tak:

- po przyjęciu zgłoszenia o interwencji domowej związanej z przemocą domową przeprowadzana była weryfikacja w KSIP i SWD, mająca na celu ustalenie, czy pod wskazanym przez zgłaszającego adresem figuruje zarejestrowana jednostka broni oraz czy wydany został zakaz/nakaz (§ 3 pkt. 1 Wytycznych nr 5);
- w każdym przypadku założenie NK było zasadne, policjanci prawidłowo wypełniali formularz NK–A, za wyjątkiem 21 przypadków braku lub błędnego udokumentowania faktu przekazania osobie dotkniętej przemocą formularza NK–B, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W pozostałych 19 przypadkach funkcjonariusze

³¹ 20 spraw, które trwały najdłużej i 20 wybranych losowo, spośród których 10 prowadzonych było na podstawie znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

prawidłowo odnotowali ten fakt, w części XXI formularza A lub w części XII nowego formularza A, obowiązującego od 28 września 2023 r.³²;

- we wszystkich przypadkach karty zostały przekazane dzielnicowym, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby dotkniętej przemocą domową;
- karty zostały przekazane przewodniczącym ZI w terminie do siedmiu dni od dnia wszczęcia procedury;
- w systemach SWD i KSIP odnotowane zostały informacje o wszczęciu procedury NK;
- we wszystkich badanych przypadkach pierwsza wizyta sprawdzająca stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy nastąpiła w terminie siedmiu dni od dnia wszczęcia procedury NK;
- w ramach prowadzenia procedury NK policjanci zrealizowali zadania wynikające z § 6 Wytycznych nr 5 m.in.: udzielenie pomocy w razie konieczności w tym medycznej, przeprowadzenie rozmowy z ofiarą przemocy;
- przeprowadzone zostały rozmowy profilaktyczne zarówno ze sprawcą przemocy domowej jak i z osobą jej doświadczającą, co zostało udokumentowane w formie notatek urzędowych;
- przy każdej interwencji policjanci wypełniali kwestionariusz szacowania ryzyka zgodnie z § 12 ust. 2 Wytycznych nr 5;
- w 18 przypadkach policjanci skierowani na interwencję zatrzymali osoby stosujące przemoc domową stwarzające bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, o którym mowa w art. 15a ust. 1 *ustawy o Policji*;
- w 12 sprawach wydano nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania lub zakaz zbliżania się, o których mowa w art. 15aa *ustawy o Policji* i zrealizowano wszystkie związane z nimi obowiązki wynikające z rozdziału 3 Wytycznych nr 5;
- w każdej z teczek zagadnieniowych „Przemoc w rodzinie” udokumentowano sprawdzenie w systemach informatycznych Policji o przeprowadzonych interwencjach z okresu 12 miesięcy, liczonych od daty wszczęcia procedury przez dzielnicowego;
- w 22 przypadkach w skład rodziny dotkniętej przemocą wchodziły osoby nieletnie, a informację o tym fakcie niezwłocznie w formie pisemnej przekazywano do zespołu do spraw nieletnich i patologii;
- w notatkach urzędowych z czynności wykonywanych przez Policję w ramach procedury NK oraz udziału w grupie roboczej dokumentowane były ustalenia dotyczące rodzaju i charakteru potrzebnych działań pomocowych dla danej rodziny, które obejmowały nadzór nad rodziną, wizyty dzielnicowych raz w miesiącu;
- dzielnicowi odbywali comiesięczne wizyty u rodziny dotkniętej przemocą w celu sprawdzenia stanu bezpieczeństwa domowników oraz zachowania się sprawcy przemocy i dokumentowali je w formie notatki z opisem przeprowadzonych czynności;
- dzielnicowi współpracowali z przedstawicielami organów administracji rządowej i samorządowej, np. poprzez gromadzenie odpisów postanowień sądowych, monitorowanie działań podjętych przez inne instytucje w stosunku do nieletnich;
- w 33 przypadkach karty zostały sporządzone w związku ze spożywaniem alkoholu przez jednego z uczestników interwencji;
- w każdej teście zagadnieniowej „Przemoc w rodzinie” prowadzona i uzupełniana była karta nadzoru nad realizacją działań policjanta;
- w żadnej z 36 zakończonych teczek „Przemoc w rodzinie” nie znajdowała się dokumentacja wskazująca termin i sposób powiadomienia osoby, uznanej w trakcie realizacji procedury NK za ofiarę przemocy o zakończeniu prowadzenia procedury. Komendant wyjaśnił, że *organem prowadzącym procedurę NK jest Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego i to w jego kompetencji leży obowiązek informowania zarówno ofiary jak i sprawcy przemocy o jej zakończeniu*;

³² Wzór formularza do 27 września 2023 r. określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. Nr 209, poz. 1245).

- długotrwałość prowadzenia procedury NK wyniosła od 12 dni do ponad 18 miesięcy (547 dni);
- w każdej teczce znajdowało się pisemne powiadomienie od ZI o zakończeniu procedury NK. (akta kontroli str. 199-212)

Pod opieką policjantów dzielnicowych w 2021 roku w kolejnych kwartałach było: 63, 65, 72, 56 rodzin, natomiast w poszczególnych kwartałach 2022 roku odpowiednio: 67, 77, 92, 72 rodziny a 2023 roku odpowiedni: 69, 74, 71, 59 rodzin. (akta kontroli str. 250-252)

Zgodnie z wyjaśnieniami Komendanta *dzielnicowi uzyskiwali informacje na temat osób skazanych za czyny zabronione popełnione przy użyciu przemocy, w tym wobec najbliższych, z systemów informatycznych Policji (Krajowego Systemu Informacji Policji i Systemu Wspomagania Dowodzenia Policji) oraz w ramach współpracy z policjantami realizującymi zadania dochodzeniowo-śledcze.* (akta kontroli str. 8-11)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W 21 (z 40) przypadkach nie udokumentowano lub udokumentowano w niewłaściwym miejscu fakt przekazania osobie dotkniętej przemocą domową formularza NK-B, co stanowiło naruszenie § 4 ust. 5 Wytucznych nr 5, zgodnie z którym przekazanie formularza „Niebieska Karta – B” policjant dokumentuje w części XXI formularza „Niebieska Karta – A”.

Komendant wyjaśnił, że *jak wynika z oświadczeń funkcjonariuszy KPP, nie udokumentowali oni w części XXI formularza „Niebieska Karta A” faktu przekazania osobie dotkniętej przemocą formularza „Niebieska Karta B”, z uwagi na przeoczenie. Pragnę zapewnić, że formularz „Niebieska Karta B” jest każdorazowo przekazywane osobie pokrzywdzonej w trakcie realizacji interwencji związanej z przemocą domową.* (akta kontroli str. 215-217)

W formularzu NK obowiązującym do 27 września 2023 r. brak było dedykowanej rubryki do udokumentowania czynności przekazania formularza NK-B osobie dotkniętej przemocą domową. Informację o jego przekazaniu odnotowywano w miejscu określonym w wewnętrznych uregulowaniach.

OCENA CZĄSTKOWA

Na podstawie analizy dokumentacji z 45 interwencji domowych, stwierdzono, że w 44 przypadkach policjanci podjęli prawidłowe decyzje o sposobie ich zakończenia, w tym w dwóch analizowanych przypadkach, w sytuacji stwierdzenia uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy domowej podjęli odpowiednie działania i sporządzili NK. Jednak w jednym ze wszystkich z badanych przypadków, w którym interwencja zakończyła się sporządzeniem notatki, opis interwencji, mógł wskazywać na konieczność założenia NK. W każdym z 40 badanych przypadków wszczęcie procedury NK oraz prowadzenie teczek zagadnieniowych „Przemoc w rodzinie” było zasadne. Policjanci wykonujący zadania w ramach procedury NK rzetelnie wywiązywali się ze swoich obowiązków wynikających z rozporządzenia w sprawie procedury NK i Wytucznych nr 5 za wyjątkiem nieudokumentowania lub niewłaściwego dokumentowania, w 21 (z 40) sprawach, faktu przekazania osobie dotkniętej przemocą domową formularza NK-B.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o dokumentowanie faktu przekazania formularza NK-B osobom dotkniętym przemocą domową.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK,

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 27 czerwca 2024 r.

Kontrolerzy:

Martyna Hościłowicz
Specjalista kontroli państwowej
/-/

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku

Janusz Pawelczyk
/-/

Iga Renczyńska
Starszy inspektor kontroli państwowej
/-/